

**Навчальна програма
інтегрованого курсу «Навчаємося разом. 5–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти,
що працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»**

**(автори: І. В. Гавриш, О. О. Щербакова, О. У. Холтобіна,
О. Ф. Щербаков, Є. В. Луценко)**

*«Схвалено для використання в освітньому процесі»
(протокол № 3 засідання експертної комісії
з літератури (української та зарубіжної) від 13.06.2022;
зареєстровано в Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам за № 3.0257-2022)*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма інтегрованого курсу «Навчаємося разом. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти, що працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», укладена відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898, відповідає меті й ідейним засадам цього документа та реалізує результати, окреслені в ньому.

Програма визначає орієнтовну послідовність досягнення зафіксованих у Державному стандарті базової середньої освіти результатів навчання учнів з соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

Інтегрований курс «Навчаємося разом», що викладається в 5–9 класах, логічно продовжує реалізацію завдань, запроваджених ще в початковій школі, розширюючи й доповнюючи їх згідно з віковими можливостями учнів. У межах курсу «Навчаємося разом» інтегрується матеріал навчальних предметів «Етика» (5–6 класи), «Основи здоров'я» (5–9 класи), «Підприємництво та фінансова грамотність» (9 клас). Навчальна програма зазначеного інтегрованого курсу містить змістові модулі, які реалізують окремі завдання названих курсів, що надало можливість оптимізувати навчальне навантаження учнів і разом з тим виконати вимоги навчальних програм із зазначених предметів у повному обсязі.

Відповідно до вимог Державного стандарту, *провідною метою* інтегрованого курсу «Навчаємося разом» є розвиток особистості учня/учениці, який здатний/яка здатна до самоусвідомлення, гармонійної соціальної та міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я і здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного й суспільного добробуту. Важливим є формування в учнів ключової компетентності «умій учитися». Науковці розглядають її як цілісне індивідуальне психологічне утворення, що інтегрує індивідуальний досвід успішної навчальної праці учня, характеризується застосуванням розвивального навчання та містить мотиваційний, змістовий і процесуальний компоненти. А також формування емоційної компетентності, яка складається з особистісної та соціальної компетентностей, здоров'язбережувальної та підприємницької компетентностей.

Для досягнення поставленої мети були виокремлені такі *завдання*:

- формування в учнів широкої соціальної та процесуальної мотивації навчально-пізнавальної діяльності, прагнення й здатності до освіти впродовж життя;
- формування в учнів здатності до інтелектуальної рефлексії;
- розвиток пізнавальних процесів — сприйняття, пам'яті, мислення, уяви та уваги; розвиток критичного та креативного мислення; інтелектуальний розвиток учнів;

- мовленнєвий розвиток учнів;
- формування в учнів як у суб'єктів навчально-пізнавальної діяльності особистісно значущих якостей;
- формування вмінь і навичок роботи в команді;
- прагнення до досягнення цілей, ініціативність;
- уміння робити вибір, ухвалювати рішення, брати на себе відповідальність;
- розвиток навички продуктивної співпраці з партнерами в групі (команді), виконання різних ролей та функцій у колективі;
- уміння конструктивно вирішувати конфлікти, лідирувати;
- створювати зв'язки співпраці та взаємодії;
- усвідомлювати взаємозв'язки життєвого успіху зі складниками здоров'я;
- прагнення до здорового способу життя;
- діяти на засадах позитивного мислення;
- застосовувати моделі поведінки, які орієнтовані на моральні цінності;
- становлення учня/учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності, що здійснюється як на уроках, так і вдома; як самотійно, так і в команді;
- формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації.

Під час виконання зазначених завдань слід надавати перевагу інтерактивним і тренінговим методам навчання, зокрема роботі в парах змінного складу, методу проєктів тощо.

Реалізація мети ґрунтується на *ціннісних орієнтирах*, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти: повазі до особистості учня та визнанні пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення, підтримці пізнавального інтересу та наполегливості; дотриманні принципів академічної доброчесності; становленні вільної особистості учня, підтримці його самотійності, підприємливості й ініціативності, розвитку критичного мислення та впевненості в собі; формуванні культури здорового способу життя учнів, утвердженні людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими; формуванні в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови; плеканні в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля.

В основу побудови змісту й організації освітнього процесу на уроках «Навчаємося разом» покладено компетентнісний та особистісно-діяльнісний підхід, відповідно до яких результатом вивчення учнями інтегрованого курсу є сформованість у них системи компетентностей як здатності успішно діяти в навчальних і життєвих ситуаціях. Освітній процес на уроках «Навчаємося

разом», як і взагалі у Проєкті, здійснюється на основі таких моделей: поглиблення, збагачення та проблематизація. Реалізація завдань кожного модуля програми ґрунтується на методиці повного засвоєння знань, умінь і навичок у когнітивній, чуттєвій і психомоторній сферах Дж. Керролла й Б. Блума, теорії поетапного формування розумових дій П. Гальперіна, методі інтервального повторення Г. Еббінгауза, принципах подвійного входження цілей освіти до її змісту. Згідно із цим принципом цілі освіти мають бути представлені в її змісті двічі:

- 1) як провідні цілі вивчення певного навчального предмета / інтегрованого курсу;
- 2) як додаткові цілі під час вивчення інших навчальних предметів / інтегрованих курсів.

Навчальний матеріал інтегрованого курсу розподілено на дві змістові лінії:

- 1) становлення учня як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності;
- 2) формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації.

Кожна змістова лінія складається з окремих модулів. У процесі виконання програми автори можуть робити корективи (змінювати послідовність вивчення тем, вносити додаткові питання для вивчення тощо) загальним обсягом до 10 %.

Становлення учня/учениці як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності передбачає опанування соціальної ролі «Я — учень», формування в учнів психологічної установки на навчання як вирішальний засіб розвитку особистості та досягнення успіхів у всіх сферах життєдіяльності, а також уміння вирішувати навчальні завдання, працюючи разом з іншими учнями. Формування в учнів емоційної, особистісної та соціальної компетентностей.

Цей процес є надзвичайно складним і вимагає здійснення системної роботи з розвитку якостей особистості учня: цілеспрямованості, працелюбності, організованості, охайності, наполегливості, дисциплінованості, відповідальності тощо; формування в учня мотивації до навчально-пізнавальної діяльності, прагнення до освіти упродовж життя, уміння визначати цілі навчання, поінформованості з питань організації навчальної діяльності та режиму дня, здатності до ефективної систематичної навчально-пізнавальної роботи в школі та вдома, до самоконтролю та самооцінки; формування вмінь працювати в команді.

Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою та іншими джерелами наукової та навчальної інформації можливе за умов опанування техніки раціонального читання й аудіювання, а також цілеспрямованого розвитку в учнів пізнавальних інтересів, інтелекту, критичного та креативного мислення, мовленнєвого розвитку. Зазначені навички формуються під час

роботи з текстами, що дозволяє сформувати в учнів ключові компетентності, визначені в Законі України «Про освіту».

Під раціональним читанням розуміють суцільне читання тексту нетрадиційними методами, що забезпечує повне та якісне засвоєння прочитаного. Раціональне читання виникло як спроба зняти суперечність між значним збільшенням за останні роки обсягу друкованої інформації та можливостями людини сприймати й засвоювати її. До основних переваг раціонального читання належать: суттєве підвищення швидкості читання; поліпшення якості сприйняття та засвоєння навчальної інформації; створення умов для розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Формування в учнів техніки раціонального читання можливе за умов виконання таких завдань:

- формування технічного складника читання мовчки;
- формування в учнів умінь працювати з науковою, науково-популярною та навчальною інформацією за алгоритмами її усвідомлення, запам'ятовування, а також усного і письмового відтворення на репродуктивному, варіативному і творчому рівнях;
- цілеспрямований розвиток пізнавальних процесів, інтелекту, критичного та креативного мислення.

Шляхи реалізації програми й завдань змістових ліній, а також *особливості освітнього процесу* зумовлені поліфункціональністю проєктних уроків і ґрунтуються на таксономії Б. Блума (розуміння, знання, застосування, аналіз, синтез, оцінювання), технології інтервального повторення Г. Еббінгауза та здійснюються інтегровано. Уроки побудовані за принципом поліфункціонального підходу, методологічним підґрунтям якого є принципи класичної дидактики, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів.

Розв'язанню конкретних завдань щодо засвоєння змістового компонента сприяє систематичне чотириразове повторення навчальної одиниці й введення трьох зон повторення (найближчого, середнього і дальнього).

Здійснення учнями 5–9 класів системної самодіагностики знань покликане сприяти поступовому опануванню ними навичок самоаналізу й самооцінки, що згодом дозволить перевести роботу учнів у режим активного саморегулювання та самокорегування.

Особливо значущою є реалізація ідеї І. Беха про необхідність *ціннісного насичення* кожного уроку, що безпосередньо пов'язане зі становленням ціннісної орієнтації учнів. «Лікування» хвороб ментального коду українців сприятиме формуванню в учнів загальнолюдських моральних цінностей, вихованню громадянина-патріота, особистості, яка є частиною світової спільноти.

Пропоновану навчальну програму структуровано за роками навчання (5–9 класи), у межах кожного року передбачено поділ за змістовими лініями, які, у свою чергу, об'єднано за модулями.

У навчальній програмі, відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, період навчання в 5–6 класах визначено адаптаційним, у 7–9 класах — базовим предметним навчанням, що дає змогу враховувати вікові та індивідуальні особливості розвитку й потреби учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями.

Програма розроблена з урахуванням збереження наступності із початковим шкільним періодом та подальшим становленням особистості, її інтелектуального, соціального, фізичного розвитку.

Програма подана у формі таблиці, що містить три частини: очікувані результати навчання, пропонований зміст навчального предмета та види навчальної діяльності.

Очікувані **результати** навчання учнів — це результати, яких потрібно досягти на певному етапі освітнього процесу. Вони співвідносяться з обов'язковими результатами навчання, визначеними Державним стандартом. Орієнтовна послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів забезпечується структуруванням змісту навчального предмета з використанням розділів, тем/тематик.

Пропонований **зміст** окреслює рекомендований обсяг навчального матеріалу, що має бути опанований учнями за певний період навчання в процесі досягнення очікуваних результатів. У частині «Пропонований зміст навчального предмета» конкретизовано перелік базових знань відповідно до змістових ліній курсу, визначено навчальні одиниці, які мають засвоїти учні згідно з державними вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки.

У частині «Види навчальної діяльності» наведені рекомендовані форми організації освітнього процесу, авторські вправи та техніки, що використовуються в науково-педагогічному проєкті «Інтелект України».

ОСНОВНА ЧАСТИНА

5 клас

1 година на тиждень (35 годин)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Вид навчальної діяльності
1-ша змістова лінія Становлення учня як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності		
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> значення навчальних предметів у житті людини; <i>пояснює</i> розпорядок шкільного життя в базовій школі. Діяльнісний компонент: <i>дотримується правил</i> шкільного життя; <i>описує/характеризує</i> спілкування з однолітками, однокласниками, дорослими, зокрема з учителями, з позицій позитивного мислення. Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> судження щодо правил позитивного мислення; <i>оцінює</i> власний рівень сформованості навички мислити позитивно	Модуль 1. Організація шкільного життя Особливості шкільного життя в базовій школі. Навчальні предмети та їхня роль у житті людини	Фронтальна робота, робота в парах, групах із чотирьох осіб, командах по 5–7 учнів. Командне розв'язання проблемної ситуації. Слухання пояснення вчителя. Критичний аналіз інформації, що подається в презентації. Формулювання запитань до отриманої інформації. Відповіді на запитання за змістом прослуханих висловлень видатних людей. Формулювання та обґрунтування власних думок щодо теми. Розкриття значення прислів'їв, афоризмів, влучних висловів (усно). Складання діалогів. Пошук потрібної інформації в медіаресурсах.
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> сутність основних видів діяльності людини (гра, навчання, праця, спілкування); <i>наводить приклади</i> засобів формування й розвитку вмінь та навичок особистості, її здібностей; <i>знає і розуміє,</i>	Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, ставлення, розвитку здібностей особистості. Самоосвіта	Використання готових чи створення власних текстів (укладання опрацьованої інформації в карту знань, інфографіку, каліграму чи хмару слів тощо)

що таке самоосвіта як вид самостійної роботи. Діяльнісний компонент: <i>планує та виконує</i> програму самоосвіти; <i>визначає</i> самоосвіту як вид самостійної роботи та одну з форм пізнавальної діяльності Оцінно-ціннісний компонент: <i>робить висновки</i> щодо власних результатів навчально-пізнавальної діяльності; <i>обговорює</i> програму самоосвіти; <i>усвідомлює</i> ефективність основних видів діяльності людини (гра, навчання, праця, спілкування) як засобів формування та розвитку всіх її сил, властивостей, здібностей і вмінь		Види роботи: – Робота в парах; – Робота з картою; – Робота з відеофрагментом; – Робота в групі з чотирьох осіб; – Афірмації; – Золоте правило; – Принцип «Я — висловлювання»; – Алгоритм роботи з правилом на прикладі правила ефективного спілкування; Вправи: – «Психологічна консультація»; – «Відгадай емоцію»; – «Актор»; – «Позитивна і негативна стінгазета»; – «Швидка психологічна допомога»; – «Синхронна розмова»; – «Ігнорування»; – «Активне слухання»; – «Фантазер»; – Чарівні методи «психологічного айкідо»; – Гра «Вирішення конфлікту»; – Гра «Лад»; – Гра «Чарівник у царстві»
Знаннявий компонент: <i>знає і розуміє</i> основи організації власної навчально-пізнавальної діяльності; <i>називає</i> раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності; <i>пояснює</i> структуру навчально-пізнавальної діяльності. Діяльнісний компонент: <i>дотримується</i> правил організації робочого місця;	Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Характеристика навчально-пізнавальної діяльності, її складники. Мотивація, її види та роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальної діяльності. Цілі навчально-пізнавальної діяльності. Види цілей та раціональні способи їх формулювання.	

<i>визначає довгострокові і короткострокові цілі навчально-пізнавальної діяльності;</i> <i>прогнозує результати самостійної навчально-пізнавальної діяльності на уроках.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює судження щодо способів раціонального розподілу часу;</i> <i>робить висновки про власний рівень сформованості навички підтримувати чистоту й порядок на робочому місці;</i> <i>усвідомлює важливість раціональної організації власної навчально-пізнавальної діяльності;</i> <i>оцінює реалістичність термінів поставлених довгострокових і короткострокових цілей</i>	Поняття про раціональну навчально-пізнавальну діяльність учнів на уроках. Правила раціональної навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках. Особливості виконання усних і письмових завдань. Поняття про раціональну самостійну навчально-пізнавальну діяльність учнів. Вимоги до виконання усних і письмових домашніх завдань	
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє сутність людських якостей (цілеспрямованість, працелюбність, відповідальність) та їх важливість у житті;</i> <i>формулює стратегічні (довгострокові) і тактичні (короткострокові) цілі;</i> <i>називає обов'язки та права людини;</i> <i>пояснює поняття «позитивне мислення», «емоційний інтелект» та їхні складники.</i>	Модуль 4. Якості особистості, що дозволяють людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті Цілеспрямованість. Уміння ставити стратегічні і тактичні цілі. Працелюбність. Гармонійне поєднання праці та відпочинку. Відповідальність. Власні обов'язки та завдання, уміння ухвалювати рішення й нести за них відповідальність. Уміння	

Діяльнісний компонент: <i>планує час, раціонально розподіляючи його між працею та відпочинком; дотримується правил ведення зошитів, виконання письмових завдань та практичних робіт; складає план реалізації довгострокових і короткострокових цілей; дотримується наміченого плану; виконує власні обов'язки та обіцянки; застосовує в житті правила позитивного мислення; устанавлює головні правила спілкування; визначає власну модель поведінки в конфліктній ситуації; розпізнає способи вирішення конфліктів; уміє конструктивно вирішувати конфлікти; дотримується правил успішної роботи в команді; аналізує секрети успіху видатних людей.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>обговорює можливості використання заздрості як ресурсу для досягнення цілей; усвідомлює важливість уміння радіти та розвитку життєрадісності й доброзичливості;</i>	виконувати обіцянки у визначений термін. Позитивне мислення та способи його формування (як підвищити самооцінку за допомогою позитивного мислення, спілкування за технологією позитивного мислення). Ефективні навички роботи в команді. Емоційний інтелект	
---	--	--

<i>обґрунтовує</i> судження щодо важливості впровадження правил позитивного мислення у всі сфери життя; <i>робить висновки</i> про власні результати розвитку емоційного інтелекту		
2-га змістова лінія Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою й іншими джерелами наукової та навчальної інформації		
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> значення швидкого читання; <i>наводить приклади</i> вправ, які сприяють формуванню навичок швидкого читання; <i>пояснює</i> алгоритм раціональної роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією. Діяльнісний компонент: <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технологією швидкого читання; <i>дотримується</i> правил роботи над текстом; <i>використовує</i> алгоритм раціональної роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; <i>застосовує</i> прийоми змістового опрацювання наукової та навчальної інформації. Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює судження</i> щодо методів формування раціонального читання;	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Раціональне читання та методи його формування. Прийоми змістового опрацювання наукової та навчальної інформації. Алгоритм усвідомлення, запам'ятовування, а також усного і письмового відтворення наукової та навчальної інформації (репродуктивний, варіативний і творчий рівні)	Читання мовчки та вголос. Відповіді на запитання за змістом прочитаного. Вправи: – «Ерудит»; – «Швидкісний тренажер»; – «Запам'ятовую ефективно»; – «Читання тексту рядками»

<i>робить висновки щодо власної швидкості читання та шляхів її вдосконалення</i>		
Знаннєвий компонент: <i>пояснює особливості процесу сприйняття усної інформації; знає і розуміє раціональні прийоми аудіювання.</i> Діяльнісний компонент: <i>уміє сприймати на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи; використовує під час сприйняття раціональні прийоми аудіювання.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює прочитане; обговорює відповіді учнів, пояснення вчителя; висловлює судження щодо отриманої інформації</i>	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Особливості процесу сприйняття усної наукової та навчальної інформації. Раціональні прийоми аудіювання: створення в уяві зорових образів, визначення теми та основної думки прослуханого, поділ аудіотексту на смислові частини, відповіді на питання <i>хто? що? де? коли? як? навіщо?</i>	

6 клас
1 година на тиждень (35 годин)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
1-ша змістова лінія Становлення учня як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності		
Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> правила позитивного мислення; <i>знає і розуміє</i> правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення. Діяльнісний компонент: <i>дотримується</i> правил взаємин і взаємодії в школі; <i>аналізує</i> технологію позитивного мислення під час організації взаємин і взаємодії в школі. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> ефективність технології позитивного мислення під час взаємодії в школі; <i>робить висновки</i> щодо взаємин і взаємодії в школі з іншими учнями	Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення	Складання й розігрування діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування, пов'язаної з життєвим досвідом учнів. Формулювання та обґрунтування власних думок щодо теми. Види роботи: – Робота в парах; – Робота з картою; – Робота з відеофрагментом; – Робота в групі з чотирьох осіб; – Афірмації; – Золоте правило; – Принцип «Я — висловлювання»; – Алгоритм роботи з правилом на прикладі Правил ефективного спілкування; – Вправа «Психологічна консультація»; – Вправа «Скарбничка успіху». Вправи: – «Актор»; – Принцип «Лимонад»; – Вправа «Комплімент»; – Вправа «Активне слухання»
Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> роль навчання в становленні та розвитку особистості; <i>знає і розуміє</i> сутність самовиховання. Діяльнісний компонент: <i>порівнює</i> власні можливості, рівень сформованості знань, умінь і навичок у різний період часу;	Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості. Самовиховання	

<i>складає і виконує</i> програму самовиховання; <i>спостерігає за</i> результатами самовиховання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості; <i>оцінює</i> програму самовиховання та <i>робить висновки</i> щодо її ефективності; <i>усвідомлює</i> важливість безперервного процесу самовиховання		
Знаннєвий компонент: <i>називає</i> правила взаємонавчання; <i>пояснює</i> сутність методу проєктів, правила роботи за технологією «метод проєктів»; <i>знає і розуміє</i> поняття «самооцінка» та «взаємооцінка», їхні компоненти, умови ефективності. Діяльнісний компонент: <i>дотримується</i> правил роботи в групі; <i>визначає</i> умови ефективності самооцінки та взаємооцінки; <i>уміє</i> раціонально працювати в парах та групах за технологією «метод проєктів»; <i>складає</i> об'єктивну самооцінку та взаємооцінку відповідно до критеріїв,	Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Поняття про взаємонавчання. Правила роботи в групі. Метод проєктів. Самооцінка та її роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Взаємооцінка. Поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності за орієнтирами, запропонованими вчителем	

запропонованих учителем; <i>виконує</i> поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності. Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює</i> судження стосовно здійснення самооцінки та взаємооцінки; <i>робить висновки</i> щодо власної ефективності роботи в групі		
Знаннявий компонент: <i>формулює</i> правила позитивного мислення; <i>знає і розуміє</i>, що таке піраміда потреб людини, зокрема підлітка; <i>пояснює</i>, що таке самооцінка, її види та способи формування адекватної самооцінки; <i>наводить приклади</i> конформного мислення, поведінки та способів розвитку критичного мислення. Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> власну самооцінку; <i>застосовує</i> принципи позитивного мислення під час формування адекватної самооцінки; <i>аналізує</i> власну залежність від оцінки інших людей; <i>розпізнає</i> конструктивну і деструктивну критику; <i>дотримується правил</i> конструктивної критики; <i>аналізує</i> власні комплекси та джерела невпевненості в собі;	Модуль 4. Якості особистості, що дозволяють людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті Позитивне мислення та способи його формування. Піраміда потреб підлітка. Психологічні, фізіологічні та соціальні особливості підлітків. Формування умінь долати перешкоди. Спілкування. Культура спілкування. Шляхи розвитку комунікативних навичок. Цілеспрямованість	

<i>установлює правила впевненого та гарного підлітка;</i> <i>визначає наявні страхи як захисний механізм або як перешкоду на шляху до успіху;</i> <i>описує види страхів, причини невпевненості та шляхи їх подолання;</i> <i>складає план формування в собі навичок сміливої людини;</i> <i>визначає способи вирішення складних, стресових ситуацій з позицій позитивного мислення;</i> <i>розпізнає конформне і нонконформне мислення й поведінку;</i> <i>класифікує способи маніпуляцій і протидій;</i> <i>аналізує власні недоліки, думки й почуття, здібності та вподобання;</i> <i>складає перелік професійно спрямованих цілей.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює судження щодо власного професійного майбутнього;</i> <i>усвідомлює важливість формування адекватної самооцінки;</i> <i>робить висновки стосовно власної взаємодії з оточенням з позицій позитивного мислення</i>		
2-га змістова лінія Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою й іншими джерелами наукової та навчальної інформації		
Знаннєвий компонент: <i>називає найбільш ефективні методики</i>	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією	Читання мовчки та вголос. Відповіді на запитання за змістом прочитаного.

раціонального читання; <i>знає</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією. Діяльнісний компонент: <i>пов'язує</i> елементи інформації в цілісну картину; <i>дотримується</i> правил раціонального аудіювання; <i>використовує</i> найбільш ефективні методики раціонального читання; <i>застосовує</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технологією швидкого читання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> судження, використовуючи факти; <i>оцінює</i> власну роботу з текстовою інформацією; <i>робить висновки</i> за опрацьованим навчальним матеріалом	Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією	Вправи: – «Ерудит»; – «Швидкісний тренажер»; – «Запам'ятовую ефективно»; – «Читання тексту рядками»
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> правила раціонального аудіювання. Діяльнісний компонент: <i>сприймає на слух</i> розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; <i>розрізняє</i> стилі, типи й жанри мовлення;	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів; текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередач, аудіозаписів	

<i>аналізує</i> тексти, аудіозаписи, радіо- й телепередачі; <i>використовує</i> навички раціонального читання та аудіювання Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> прочитане; <i>обґрунтовує</i> належність текстів до відповідних стилів, типів та жанрів мовлення; <i>критично ставиться</i> до прослуханої інформації		
--	--	--

7 клас
1 година на тиждень (35 годин)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
1-ша змістова лінія. Становлення учня як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності		
Знаннєвий компонент: формулює правила позитивного мислення; знає і розуміє правила організації взаємин і взаємодії в школі. Діяльнісний компонент: складає власні правила взаємодії в школі; дотримується правил організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення; застосовує технологію позитивного мислення під час організації взаємин і взаємодії в школі. Оцінно-ціннісний компонент: обґрунтовує судження щодо взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення; робить висновки про стосунки та взаємодію в школі з іншими учнями	Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення	Фронтальна робота, робота в парах, четвірках, командах по 5–7 учнів. Командне розв'язання проблемної ситуації. Слухання пояснення вчителя. Критичний аналіз інформації, що подається в презентації. Формулювання запитань до отриманої інформації. Відповіді на запитання за змістом прослуханих висловлень видатних людей. Формулювання та обґрунтування власних думок щодо теми. Розкриття значення прислів'їв, афоризмів, влучних висловів (усно). Складання діалогів. Пошук потрібної інформації в медіаресурсах. Використання готових чи створення власних текстів (укладання опрацьованої інформації в карту знань, інфографіку, каліграму чи хмару слів тощо).
Знаннєвий компонент: наводить приклади здібностей особистості; знає і розуміє значення самоосвіти як виду самостійної роботи. Діяльнісний компонент: складає і виконує програму самоосвіти;	Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості. Самоосвіта	– Принцип «Я — висловлювання»; – Алгоритм роботи з правилом на прикладі Правила ефективного спілкування;

<i>визначає</i> самоосвіту як вид самостійної роботи та одну з форм пізнавальної діяльності. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> програму самоосвіти; <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості		– Вправа на розвиток критичного мислення «ПОПС»; – Алгоритм роботи з власними емоціями; – «Актор-дзеркало»; – Принцип «Лимонад»; – «Прислухаюся до себе»; – «Перевтілення»; – «Відчуваю тебе»; – «Рукоштовування»
Знаннєвий компонент: <i>формулює</i> цілі навчально-пізнавальної діяльності та раціональні способи їх формулювання; <i>пояснює</i> власні цілі, завдання, мотиви діяльності; <i>знає і розуміє</i>, що таке мотивація, самооцінка та взаємооцінка, їхні компоненти, умови ефективності. Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> результати само-, взаємооцінки відповідно до критеріїв, запропонованих учителем; <i>визначає</i> шляхи досягнення високих результатів навчально-пізнавальної діяльності на основі мотиваційного компоненту; <i>здійснює</i> само-, взаємооцінку поопераційний контроль на основі орієнтирів навчально-пізнавальної діяльності;	Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Мотивація та її значення в досягненні високих результатів у навчально-пізнавальній діяльності. Цілі навчально-пізнавальної діяльності. Види цілей та раціональні способи їх формулювання. Самооцінка та її роль у досягненні успіху в навчально-пізнавальній діяльності. Взаємооцінка. Поопераційний контроль навчально-пізнавальної діяльності за орієнтирами, запропонованими вчителем	

<i>обирає</i> раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності; <i>прогнозує</i> результати навчально-пізнавальної діяльності. Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> цілі навчально-пізнавальної діяльності; <i>обґрунтовує</i> довгострокові і короткострокові цілі навчально-пізнавальної діяльності; <i>робить висновки</i> щодо об'єктивності самооцінки та взаємооцінки відповідно до критеріїв, запропонованих учителем		
Знаннявий компонент: <i>знає і розуміє</i> поняття «self-менеджмент»; <i>формулює</i> поняття «емоційний інтелект»; <i>пояснює</i> цінність життя та роль діяльності людини в навколишньому світі; <i>знає і розуміє</i> емоції; <i>застосовує</i> емоції для кращого запам'ятовування навчального матеріалу, підвищення мотивації навчання. Діяльнісний компонент: <i>описує</i> основні шляхи формування цілеспрямованості; <i>складає</i> правила оптимального поєднання праці та відпочинку; <i>характеризує</i> поняття «відповідальність»	Модуль 4. Якості, що дозволяють людині бути успішною у житті Цілеспрямованість. Уміння визначати стратегічні і тактичні цілі. Працелюбність. Гармонійне поєднання праці та відпочинку. Відповідальність. Власні обов'язки й завдання, уміння ухвалювати рішення та нести за них відповідальність. Дисциплінованість. Організованість. Поняття про тайм-менеджмент. Практичне застосування правил тайм-менеджменту. Самокерування. Поняття про self-менеджмент.	

і «дисциплінованість» та шляхи їх формування; <i>дотримується правил self-менеджменту; використовує в житті правила позитивного мислення; застосовує алгоритми тайм-менеджменту; свідомо керує власними емоціями; уміє долати перешкоди; наводить приклади використання емоцій з метою підвищення ефективності мислення та діяльності</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власні емоції; <i>усвідомлює</i> власні емоції та емоції інших людей; <i>обґрунтовує</i> цінність життя та роль діяльності людини в навколишньому світі	Практичне застосування правил self-менеджменту. Позитивне мислення та способи його формування. Уміння долати перешкоди та способи його формування. Емоційний інтелект та способи його формування. Використання емоцій з метою підвищення ефективності мислення та діяльності	
2-га змістова лінія Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою й іншими джерелами наукової та навчальної інформації		
Знаннявий компонент: <i>пояснює</i> зміст медіатекстів. Діяльнісний компонент: <i>розрізняє</i> факти; <i>пов'язує</i> елементи інформації в цілісну картину; <i>дотримується правил</i> раціонального аудіювання; <i>використовує</i> найбільш ефективні методики раціонального читання; <i>застосовує</i> алгоритм роботи з науковою та	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією	Читання мовчки та вголос. Відповіді на запитання за змістом прочитаного. – Вправа «Ерудит»; – Вправа «Швидкісний тренажер»; – Вправа «Запам'ятовую ефективно»; – Вправа «Читання тексту рядками»

навчальною текстовою інформацією; <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технологією швидкого читання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює</i> судження, спираючись на ключові слова; <i>обґрунтовує</i> судження, використовуючи факти; <i>робить висновки</i>		
Знаннєвий компонент: <i>формулює</i> власне ставлення до змісту і форми медіатекстів; <i>знає і розуміє</i> правила раціонального аудіювання. Діяльнісний компонент: <i>сприймає на слух</i> розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; <i>аналізує</i> тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи; <i>використовує</i> навички раціонального читання та аудіювання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> текст; <i>усвідомлює</i> прочитане; <i>обговорює</i> отриману інформацію; <i>робить висновки, обґрунтовує</i> власну позицію	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів; текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередач, аудіозаписів	

8 клас

1 година на тиждень (35 годин)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
1-ша змістова лінія Становлення учня як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності		
Знаннєвий компонент: <i>формулює та наводить приклади</i> реалізації правил позитивного мислення; <i>розуміє і пояснює</i> правила організації взаємин і взаємодії в школі. Діяльнісний компонент: <i>складає</i> власні правила взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення та дотримується цих правил; <i>прогнозує</i> розвиток взаємин у школі; <i>застосовує</i> технологію позитивного мислення під час організації взаємин і взаємодії в школі. Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> важливість організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення; <i>обговорює</i> способи реалізації технології позитивного мислення під час взаємин і взаємодії у школі; <i>робить висновки</i> про взаємини і взаємодію у школі з іншими учнями	Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення	Фронтальна робота, робота в парах, у групах з чотирьох осіб, командах по 5–7 учнів. Командне розв'язання проблемної ситуації. Слухання пояснення вчителя. Критичний аналіз інформації, що подається в презентації. Формулювання запитань до отриманої інформації. Відповіді на запитання за змістом прослуханих висловлень видатних людей. Формулювання та обґрунтування власних думок щодо теми. Розкриття значення прислів'їв, афоризмів, влучних висловів (усно). Складання діалогів. Пошук потрібної інформації в медіаресурсах. Використання готових чи створення власних текстів (укладання опрацьованої інформації в карту знань, інфографіку, каліграму чи хмару слів тощо).
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> сутність самовиховання;	Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини	

<i>називає та пояснює методи та прийоми самовиховання.</i> Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> власні можливості, ефективні прийоми роботи над собою; <i>складає і виконує</i> програму самовиховання; <i>прогнозує</i> результати самовиховання як свідомого керування власною діяльністю. Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості; <i>оцінює</i> програму самовиховання та <i>робить висновки</i> про її ефективність; <i>усвідомлює</i> важливість безперервного процесу самовиховання	Навчання як засіб становлення особистості. Самовиховання	– Принцип «Я – висловлювання»; – Алгоритм роботи з правилом на прикладі Правила ефективного спілкування; – Алгоритм роботи з власними емоціями; – Алгоритм роботи над ефективним контролем досягнення цілей; – Есе; – Опрацювання навички самопрезентації
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i>, як ставити цілі; <i>формулює</i> особисті цілі та завдання, спрямовані на їх досягнення; <i>наводить приклади</i> способів самоконтролю та саморегуляції Діяльнісний компонент: <i>складає</i> перелік цілей до кожної сфери життя; <i>планує</i> дії для досягнення мети; <i>визначає</i> перешкоди та ресурси на шляху досягнення власної мети та під час виконання завдань; <i>формує</i> корисні звички, що спрямовані на досягнення мети;	Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Визначення мети — аналіз та формування особистих цілей; планування — розробка планів й альтернативних варіантів своєї діяльності; ухвалення рішень щодо конкретних справ; організація і реалізація — складання розпорядку дня та організація особистого трудового	

<i>аналізує</i> власні типи темпераменту, хронотипи для складання успішного розпорядку дня; <i>проводить</i> контроль досягнення цілей; <i>уміє</i> діяти дисципліновано, проактивно, відповідально. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> результати навчально-пізнавальної діяльності; <i>висловлює</i> судження щодо корекції поставлених цілей; <i>критично ставиться</i> до визначення термінів виконання завдань та строків досягнення цілей; <i>робить висновки</i> про ефективність здійснення самоконтролю та саморегуляції	процесу з метою реалізації поставлених завдань. Самоконтроль і саморегуляція	
Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> основну мету комунікацій, її види та елементи; <i>формулює</i> правила роботи в команді. Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> бар'єри на шляху ефективної комунікації; <i>дотримується правил</i> правильної передачі та сприйняття інформації; <i>формує</i> вміння слухати; <i>складає</i> власні правила успішного виступу перед аудиторією; <i>використовує</i> стратегії конструктивного вирішення конфліктів. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власну ефективність роботи в команді;	Модуль 4. Якості особистості, що дозволяють людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті Спілкування. Шляхи розвитку комунікативних навичок. Уміння працювати в команді. Конструктивне вирішення конфліктів	

<i>обговорює</i> шляхи розвитку комунікативних навичок		
2-га змістова лінія Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою й іншими джерелами наукової та навчальної інформації		
Знаннєвий компонент: <i>наводить приклади</i> найбільш ефективних методик раціонального читання; <i>знає</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією. Діяльнісний компонент: <i>розрізняє</i> факти; <i>пов'язує</i> елементи інформації в цілісну картину; <i>дотримується правил</i> раціонального аудіювання; <i>використовує</i> найбільш ефективні методики раціонального читання; <i>застосовує</i> алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією; <i>уміє</i> швидко читати мовчки за технологією швидкого читання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює</i> судження, опираючись на ключові слова; <i>обґрунтовує</i> судження опираючись на факти; <i>оцінює</i> власну роботу з текстовою інформацією; <i>робить висновки</i> щодо ефективності різноманітних прийомів раціонального читання	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією	Читання мовчки та вголос. Відповіді на запитання за змістом прочитаного. Вправи: – «Ерудит»; – «Швидкісний тренажер»; – «Запам'ятовую ефективно»; – «Читання тексту рядками»
Знаннєвий компонент: <i>формулює</i> власне ставлення до змісту і форми медіатекстів;	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації	

<i>знає і розуміє</i> правила раціонального аудіювання. Діяльнісний компонент: <i>сприймає</i> на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів; <i>аналізує</i> тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи; <i>використовує</i> навички раціонального читання та аудіювання. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> текст; <i>усвідомлює</i> прочитане; <i>обговорює</i> отриману інформацію; <i>робить висновки, обґрунтовує</i> власну позицію	Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів; текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередач, аудіозаписів	
--	--	--

9 клас

1 година на тиждень (35 годин)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Вид навчальної діяльності
1-ша змістова лінія. Становлення учня як суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності		
Знаний компонент: <i>формулює та наводить приклади</i> реалізації правил позитивного мислення при обранні майбутньої професії; <i>розуміє і пояснює</i> ціннісне ставлення до власного життєвого досвіду. Діяльнісний компонент: <i>складає</i> власні правила взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення та дотримується цих правил; <i>прогнозує</i> розвиток взаємин у школі в контексті професійного самовизначення. Оцінно-ціннісний компонент: <i>усвідомлює</i> взаємозв'язки життєвого успіху з усіма складовими здоров'я; <i>робить висновки</i> про взаємини і взаємодію у школі з іншими учасниками освітнього процесу	Модуль 1. Організація шкільного життя Правила організації взаємин і взаємодії в школі відповідно до технології позитивного мислення	Фронтальна робота, робота в парах, групах з чотирьох осіб, командах по 5–7 учнів. Командне розв'язання проблемної ситуації. Слухання пояснення вчителя. Критичний аналіз інформації, що подається в презентації. Формулювання запитань до отриманої інформації. Відповіді на запитання за змістом прослуханих висловлень видатних людей. Формулювання та обґрунтування власних думок щодо теми. Розкриття значення прислів'їв, афоризмів, влучних висловів (усно). Складання діалогів. Пошук потрібної інформації в медіаресурсах. Використання готових чи створення власних текстів (укладання опрацьованої інформації в карту знань, інфографіку,

Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> сутність самоосвіти та самовиховання; <i>називає та пояснює</i> методи та прийоми самоосвіти та самовиховання. Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> власну мотивацію щодо саморозвитку; <i>складає і виконує</i> перспективний план саморозвитку; <i>прогнозує</i> результати саморозвитку як свідомого управління власною діяльністю. Оцінно-ціннісний компонент: <i>обґрунтовує</i> важливість навчання як засобу формування знань, умінь і навичок, розвитку здібностей особистості задля успішної самореалізації в житті; <i>оцінює</i> програму саморозвитку та <i>робить висновки</i> про її ефективність; <i>усвідомлює</i> ставлення до навколишнього світу й до самих себе; <i>усвідомлює</i> важливість універсальних цінностей, що сприяють добробуту, забезпеченню здоров'я та безпеки в соціумі	Модуль 2. Навчання та його роль у житті людини Навчання як засіб становлення особистості. Самовиховання. Самоосвіта.	каліграму чи хмару слів тощо). – Принцип «Я — висловлювання»; – Алгоритм роботи з правилом на прикладі Правил ефективного спілкування; – Методи тайм-менеджменту; – Матриця Ейзенхауера; – Метод «Помідор»; – Метод «Альпи»; – Принцип «АБВГ»; – Принцип «20/80»; – «Звичці — так чи ні?»; – Вправа «Мільйонер»; – Опрацювання навички самопрезентації
--	---	---

Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> поняття «самоменеджмент» та основні його функції; <i>формулює</i> цілі та завдання під час формування особистого трудового процесу; <i>наводить приклади</i> стилів керівництва. Діяльнісний компонент: <i>аналізує</i> професійні вподобання; <i>розмежовує</i> приватну та професійну сфери; <i>визначає</i> перешкоди та ресурси на шляху досягнення мети; <i>використовує</i> інструменти й методи тайм- менеджменту; <i>уміє</i> усвідомлено, відповідально діяти в ситуації вибору. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> результати власного вибору; <i>усвідомлює</i> власні слабкі та сильні сторони; <i>критично ставиться</i> до визначення термінів виконання завдань та термінів досягнення цілей; <i>робить висновки</i> про ефективність організації самоменеджменту	Модуль 3. Раціональні способи організації навчально-пізнавальної діяльності Визначення мети — аналіз та формування особистих цілей; планування — розробка планів й альтернативних варіантів своєї діяльності; прийняття рішень щодо конкретних справ; організація і реалізація — складання розпорядку дня та організація особистого трудового процесу з метою реалізації поставлених завдань. Самоменеджмент	
--	---	--

Знаннєвий компонент: <i>знає і розуміє</i> власні обов'язки; <i>наводить приклади</i> подолання перешкод на шляху професійного самовизначення; <i>знає та розуміє</i> власні межі зони комфорту. Діяльнісний компонент: <i>визначає</i> зону відповідальності; <i>дотримується</i> правил критичного мислення; <i>формує</i> вміння критично мислити; <i>приймає</i> власні рішення та несе за них відповідальність; <i>використовує</i> стратегії подолання перешкод. Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює</i> власну ефективність при виході з зони комфорту; <i>обґрунтовує</i> власні обов'язки	Модуль 4. Якості особистості, що дозволяють людині бути успішною в навчанні, професійній діяльності й у житті Відповідальність. Власні обов'язки й завдання, уміння ухвалювати рішення та нести за них відповідальність. Зона комфорту. Уміння долати перешкоди. Критичне мислення	
2-га змістова лінія Формування вмінь і навичок раціональної роботи з книгою й іншими джерелами наукової та навчальної інформації		
Знаннєвий компонент: <i>пояснює</i> різницю медіатекстів. Діяльнісний компонент: <i>розрізняє</i> факти; <i>пов'язує</i> елементи інформації в цілісну картину;	Модуль 1. Робота з текстовою інформацією Найбільш популярні методики раціонального читання. Алгоритм роботи з науковою та навчальною текстовою інформацією	Читання мовчки та вголос. Відповіді на запитання за змістом прочитаного. Вправи: – «Ерудит»; – «Швидкісний тренажер»; – «Запам'ятовую ефективно»;

<i>дотримується правил раціонального аудіювання;</i> <i>уміє швидко читати мовчки за технологією швидкого читання.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>висловлює судження, спираючись на ключові слова;</i> <i>обґрунтовує судження спираючись на факти;</i> <i>оцінює власну роботу з текстовою інформацією</i>		– «Читання тексту рядками»
Знаннєвий компонент: <i>формулює власне ставлення до змісту і форми медіатекстів;</i> <i>знає і розуміє правила раціонального аудіювання.</i> Діяльнісний компонент: <i>сприймає на слух розповіді, пояснення вчителя, відповіді учнів;</i> <i>аналізує тексти вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередачі, аудіозаписи;</i> <i>використовує навички раціонального читання та аудіювання.</i> Оцінно-ціннісний компонент: <i>оцінює власне сприйняття усної наукової та навчальної інформації;</i>	Модуль 2. Сприйняття усної наукової та навчальної інформації Аудіювання розповідей, пояснень учителя, відповідей учнів; текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення; радіо- й телепередач, аудіозаписів	

<i>критично ставиться</i> до прочитаного матеріалу; <i>обґрунтовує</i> власну думку та ставлення до прочитаного матеріалу		
---	--	--

III. КРИТЕРІЇ ТА ПРОЦЕДУРИ ОЦІНЮВАННЯ

Види, форми та способи оцінювання результатів навчання

Згідно із Законом України «Про повну загальну середню освіту» кінцевим очікуваним досягненням учня / учениці є набуття ключових компетентностей. Під компетентностями розуміють здатність людини до тієї чи іншої діяльності, для якої потрібні відповідні знання, уміння, ставлення та досвід. Ключові компетентності формуються на матеріалі всіх шкільних предметів і в процесі позаурочного виховання. Компетентнісне навчання полягає в тому, щоб навчити учнів застосовувати свої вміння та здобуті знання в конкретних навчальних і життєвих ситуаціях. Компетентнісний потенціал курсу «Навчаємося разом» розкрито в чинному Державному стандарті базової середньої освіти та самій програмі.

Учитель / учителька оцінює рівень сформованості компетентностей учнів на основі поданих у Державному стандарті орієнтирів оцінювання, ураховуючи динаміку досягнень очікуваних результатів навчання.

До навчальних досягнень належать такі результати освітнього процесу:

- ✓ знання — інформація, яку учень / учениця застосовує;
- ✓ уміння — здатність застосувати алгоритм дій для реалізації засвоєних та вироблених суб'єктивно нових знань;
- ✓ ставлення — суб'єктивна цінність інформації або діяльності, відображена у висловлених учнем / ученицею судженнях.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

Під формувальним розуміють інтерактивне оцінювання учнівського прогресу. Формувальне оцінювання допоможе кожному учневі / учениці бачити власний освітній поступ, рівень сформованості загальних та предметних компетентностей, а вчителів / учительці — аналізувати, корегувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, визначати мету та шляхи реалізації освітніх завдань.

Поточне оцінювання — оцінювання результатів виконання учнями конкретних завдань: відповідей на запитання під час індивідуального, групового та фронтального опитування, письмових завдань (зокрема через виконання самостійних робіт, тестування, організацію роботи з текстами тощо). Ідеться про результати опрацювання джерел (текстових, візуальних, діаграм, графіків, схем) та результати взаємоконтролю учнів у парах і групах у цифровій (тестування в електронному форматі) і практичній (організація виконання різних видів досліджень, навчальних проєктів тощо) формі.

Підсумкове оцінювання — оцінювання результатів навчання за певний період: за час вивчення розділу програми (*тематичне*), за семестр (*семестрове*) та навчальний рік (*річне*).

Для забезпечення об'єктивності тематичного оцінювання доцільно разом із поточними оцінками використовувати результати моніторингу знань з метою оцінити досягнення учнем / ученицею комплексу передбачених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності. Для цього варто застосувати підсумкову діагностичну роботу (контрольну роботу, тест, диктант, переказ, твір, есе, завдання проєктів тощо). Проведення такого моніторингу сприяє індивідуальному та диференційованому підходу до організації навчання, дає змогу врахувати різний темп засвоєння програмового матеріалу, уміння виділяти основне.

Заклад загальної середньої освіти може розробити власну систему оцінювання, яку затверджують і використовують у встановленому законодавством порядку. Варто пам'ятати, що відповідно до статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» учні мають право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів навчання.

У межах академічної свободи педагогічні працівники здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.